

Russlands forhold til Norge / NATO

Utdrag fra Militært maktseminar 2015 i
Norges Reserveoffiserers Forbund NROF
Ole A. Seipajærvvi – NROF Follo

- Hvordan er russeren? (kilde: Katerina Smetanina – forfatter)
- Det russiske forsvarsbudsjettet
- Russernes forhold til andre
- Russernes stridsevne
- Hybridkrig
- Det norske forsvaret

Kildene i presentasjonen kommer fra åpne publikasjoner – FFI
(Forsvarets forskningsinstitutt)

Ole A. Seipajærvi

Leder, Samfunnsprosjekter D2260
Nesodden Rotaryklubb – sekretær 2015-2016

KNM Haakonsvern KVM - 1986
HV SambandsBefal – 1990 – 2011
NROF Follo (Formann 09-12)– 1990 –

mail@ole.as mobil 950 32 711

- Nesodden Rotaryklubb medlem siden 2000
- President 2005-2006 og 2012-2013
- Yrke = Telecom/ IT
løsningssalg, implementering, strategi, prosjekt.
- Fullført;
  - Prosjekt Hjelpemidler Uruguay 2012 – 2013 = 26.555\$ Hjelpemiddelfondet+ Juan LaCaze RC
  - Prosjekt Uganda Vannsystemer 2008 – 2009 = 17.000\$
Mothers Union Kibongo + Mbarara RC
- Oppstart;
  - Etablering av Hjelpemiddelsentral Uruguay – Juan Lacaze RC tbd <30.000\$

Russere – Kulturelle trekk

Ivar

Man stoler på hverandre inntil det motsatte er bevist

Saksbettinget og regelbasert;
Raskt inn, raskt ut
Det skrevne ord

Mellom mennesker;
Kontraktinngåelse, relasjoner,
mellom fremmede ellers.

Ivan

Man stoler ikke på hverandre inntil det motsatte er bevist

Relasjonsbettinget og relasjonsbasert
Bygges over tid
«Riktig og galt» dette er urettferdig

Mellom mennesker og staten.
Regler, skatt, kontroll eller ansvar

Mellom staten og andre stater.
(Utenriks, forsvarspolitik, økonomisk
politikk og kultur)

Nordmenn og det norske samfunn

- Man skal være snill og grei, og for øvrig kan man gjøre som man vil
- Kongen på t-banen
- Regjeringens sykler
- Kompromiss og konsensus
  - Tid er penger men det har vi nok av
- Åpenhet og offentlighet
- Høyeste tillits-score i Europa
  - Litt for naive for den globale brutale verden?
- Norge er et godt og dyrt land og bo i
  - Misjonærholdning

- Den som ikke tar risiko – får heller ikke nyte champagne
- Samfunn for enere – ikke alle får sjansen
- Sterkt hierarki – «few social elevators»
- Lavt tillitsnivå – sør Europa. Personlige kontakter – Generalens sønn...
- Regelstyrt
- Ytterligheter, strengt forbudt til alt tillatt
- Macho samfunn – speed, size, strenght, (Spetznaz) men skinnet kan bedra.

Oppsummert kulturforskjeller

Nordic style – Planlegging, metode, logikk, Step by step

Ansvarsdelegering – frihet under ansvar

Homo erratus – «vet ikke» er OK

Feminin kultur

Hei du Jens

Konsensus, den gylne middelvei

Win / win – alle skal være fornøyd

Slå først – tenk etterpå, Emosjoner

Makten på toppen, «kontroll muss sein»

Sjefen vet alt! (1881)

Maskulin kultur

De, dem, deres – etternavn, funksjon

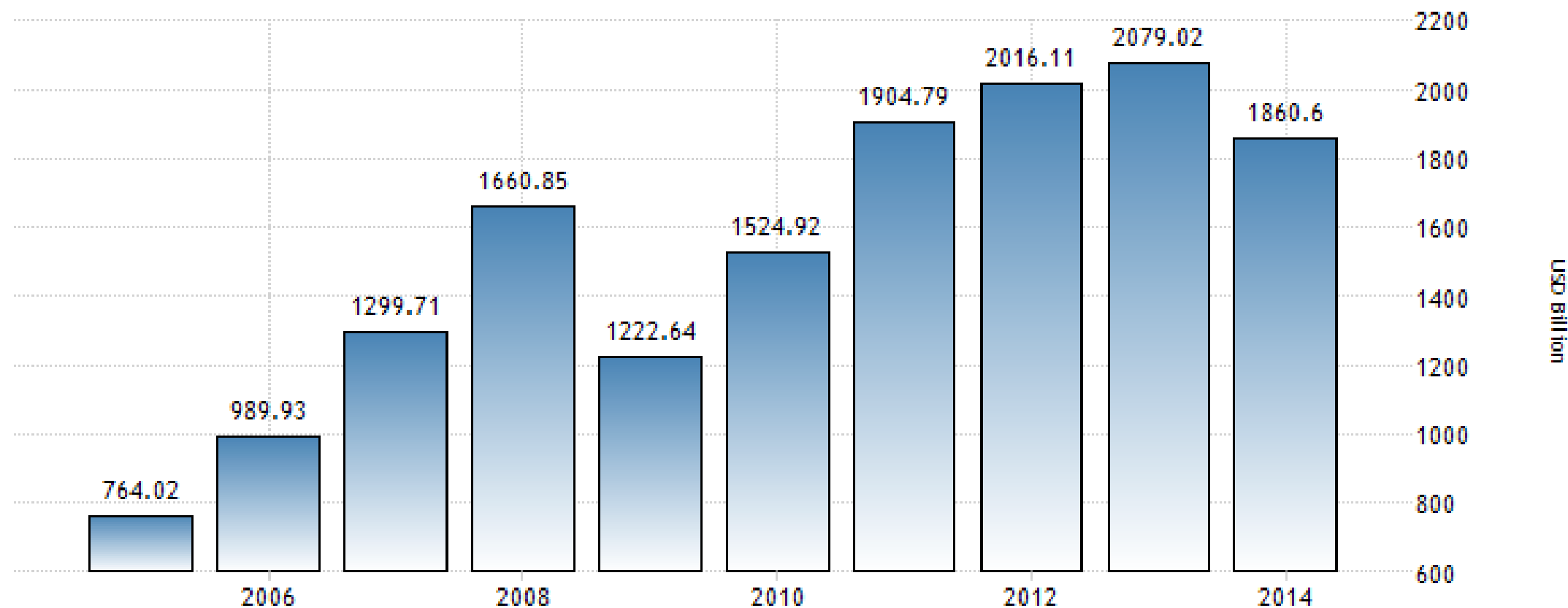
Den største demokraten bestemmer, Sterke meninger

Win/ loose – kun en vinner - meg

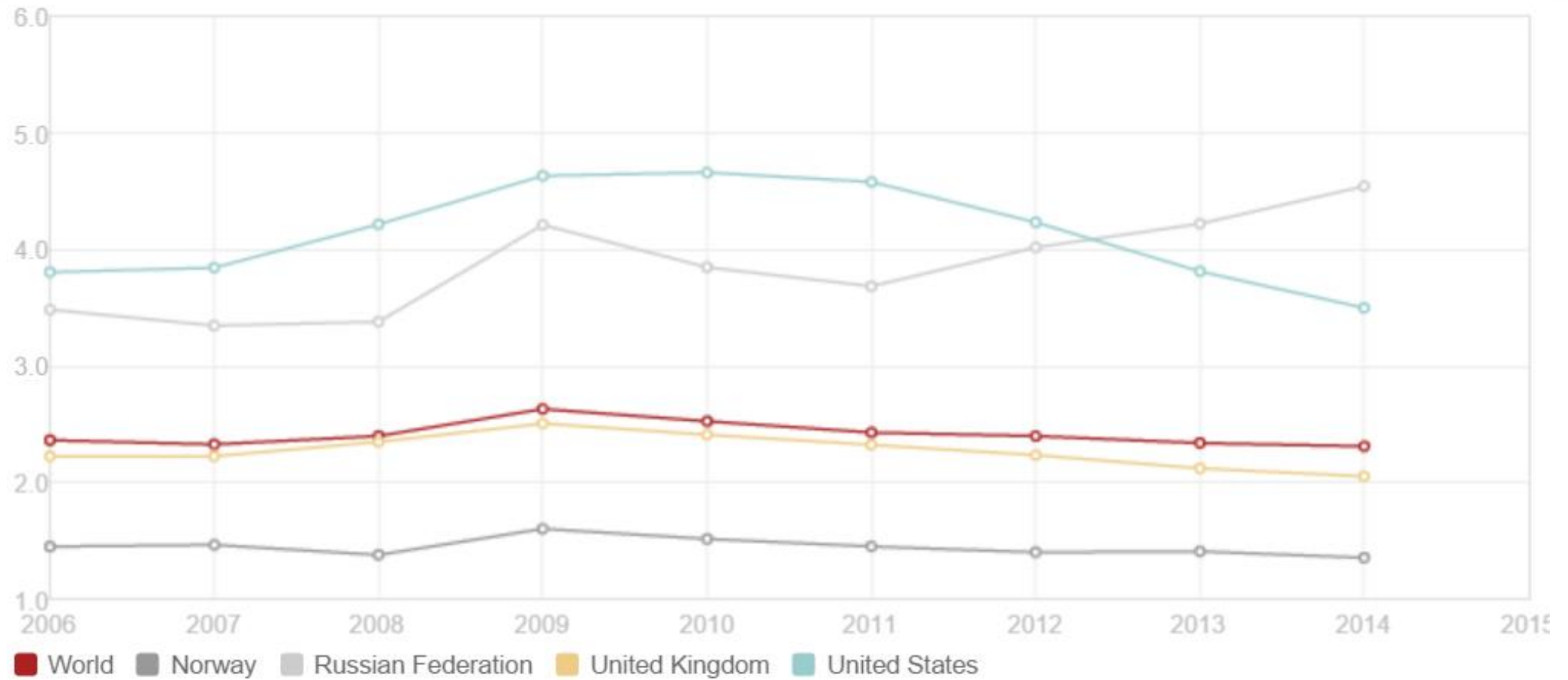
Økonomi – Russland, Brutto Nasjonal Produkt BNP = GDP Gross National Product

RUSSIA GDP

SOURCE: WWW.TRADINGECONOMICS.COM | WORLD BANK

Military expenditure (% of GDP)

World ✕ Norway ✕ Russian Federation ✕ United Kingdom ✕ United States ✕

Viktigste endringer i Russlands Forsvar og sikkerhetspolitikk

- Serdjukov-reformene 2008 →

- Våpenprogrammet 2011 – 2020

- Krigen mot Ukraina 2014

Militære og politiske styrker og svakheter

Styrker	Svakheter
Reformert forsvar	Stagnert økonomi
Balansert forsvarsindustri	Stagnert befolkning
Patriotisme og folkelig støtte for forsvaret	Ikke reformert forsvarsindustri
Rask politisk beslutningsfatning	Dårlig strategisk etterretning (i motsetning til taktiske)
	Begrenset toleranse for tap i egne styrker
	Begrenset informert beslutningstaking

Utenriks – militære ambisjoner (kvantitative)

1 million stående styrker

425 000 kontraktssoldater i 2017

70% moderne utstyr i 2020

100% moderne kjernevåpen i 2020

Utenriks – militære ambisjoner (kvalitative)

Kjernefysisk avskrekking	
Konvensjonell avskrekking	
Regionalt herredømme	
Internasjonal tilstedeværelse	
Krisehåndtering	

«Rollen til ikke-militære midler for å oppnå politiske og strategiske seire har økt i mange tilfeller er nå slike virkemidler mer effektiv enn våpen.»

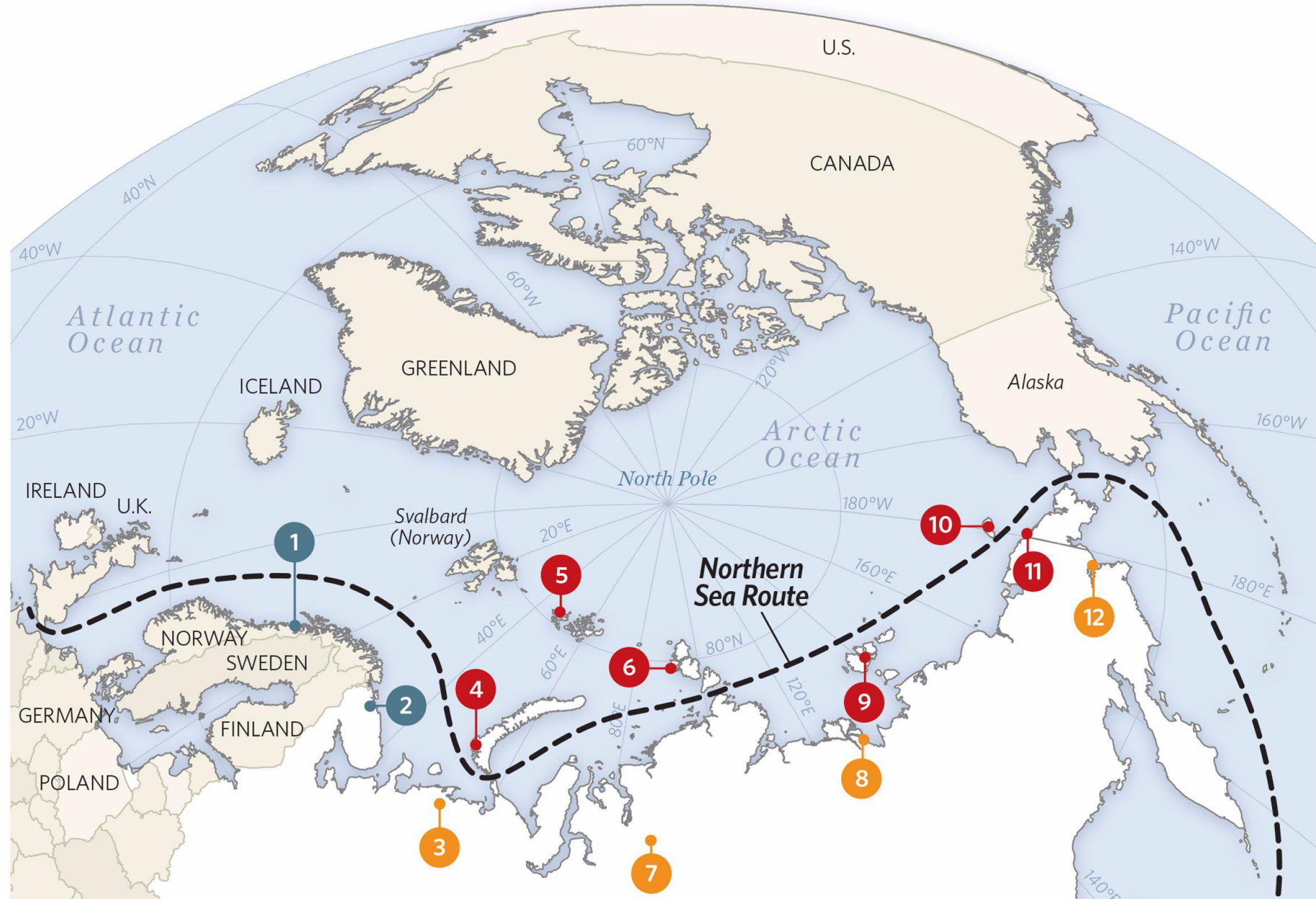
Sjef
General-
staben
Valerij
Gerasimov

1. I og med Ukraina og Syria har Russland senket sin terskel for bruk av konvensjonell militærmakt
2. Sofistikert kombinasjon av militære og ikke militære midler
3. «war on government»
4. Bevisst uansvarlig for å skremme (atomvåpen)

Russia Fortifying Bases in Arctic Region

- Key regional headquarters
- Confirmed bases Russia is building/upgrading
- Bases Russia may upgrade

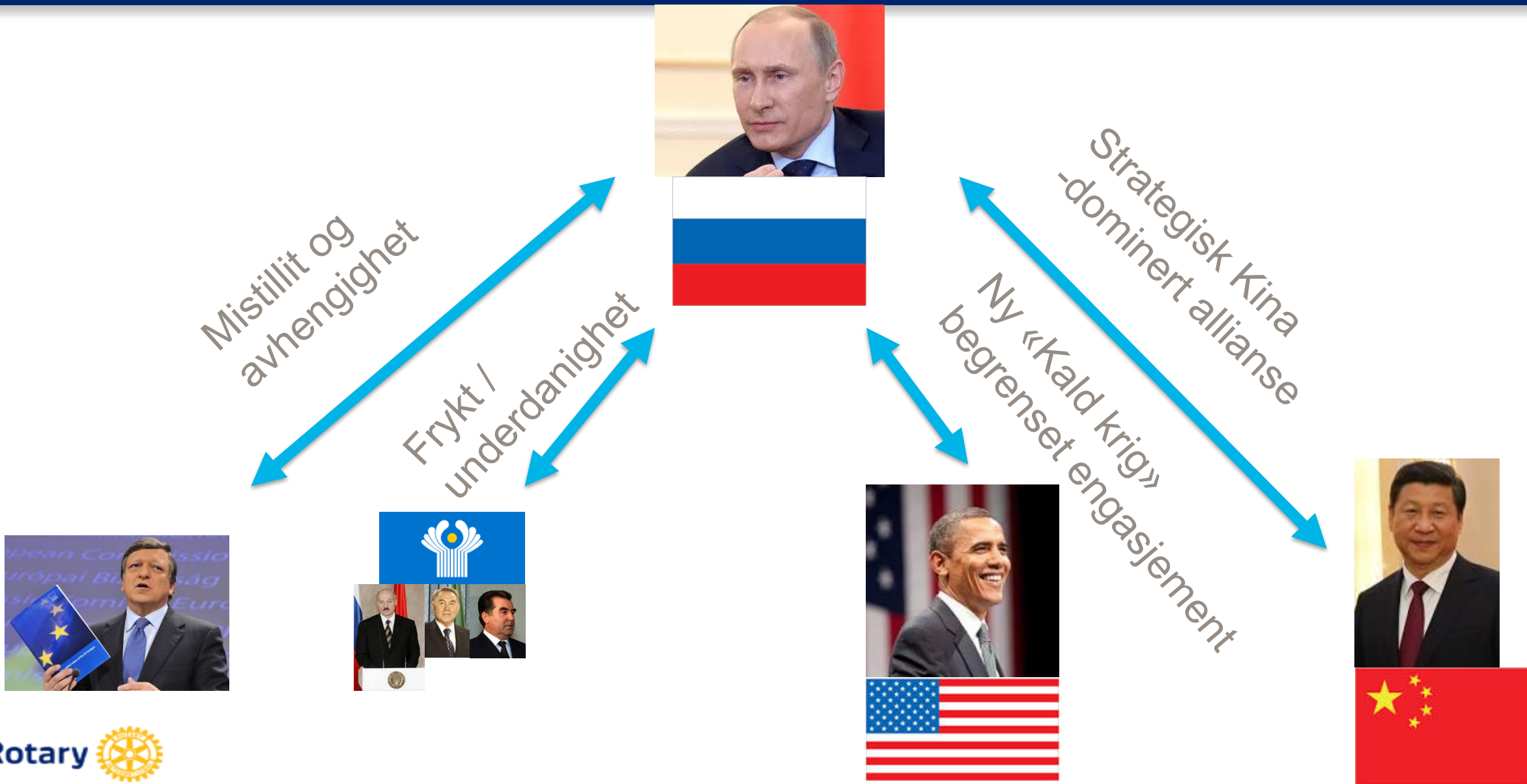

1. "Muddling Through" - evolutionary rather than revolutionary (Putin)
2. Økonomisk liberalisering; (Uljukaev + Nabiullina + Kudrin)
3. Ytterligere tilstramming og mobiliseringskontroll. (Glazev + Rogozin)
4. Elitesplittelse – palasskupp
5. Russisk Maidan (som Kiev opprøret)

Utenrikspolitiske utviklingstrekk

1. Ikke kald krig, men spent forhold til Vesten i alt fra 2 til 20 år.
2. Russisk økonomisk svakhet er verre for forholdet til Vesten enn russisk økonomisk styrke
3. Demokrati i Russland kommer når russerne selv ønsker det.

- Grunnleggende geopolitisk asymmetri uavhengig av tid, stemnings- og klimaskifter.
- Russland er, og ønsker å være, «et annet sted»
- Russisk begrenset bruk av makt for å ivareta landets interesser kan ikke utelukkes.
- Den generelle politiske klima påvirker ikke russisk gevinst/ risiko- kalkyler med hensyn til bruk av militærmakt.
- Intet motsetningsforhold mellom dette og best mulig forhold til Russland.
- Georgia, Ukraina, Krim...
  - Ikke overraskende – og ikke dramatisk for Norge

Militærmakt som russisk politisk instrument

- Russland som stormakt i den bysantinske tradisjon
  - Strategi – et null-sum spill
  - Russland – omringet av fiender
  - Vesten – svekket og dekadent
- Putins prosjekt – gjenreising av Russland som en stor nasjon
  - Reforhandling av innflytelsessfærene etter SUs fall
  - Intimidering av stater på Russlands periferi
- Invasjon av «det nære utland» på sovjetisk maner – hverken nødvendig eller ønskelig
- Modernisering av det russiske forsvaret
  - Imponerende, men så langt begrenset
- NATOs strategiske rasjonale: Etablere en terskel mot russisk tvangsdiplomati i Europa.

Reformer i det russiske forsvaret

- Ingen kamphandlinger, begrenset grunnlag for slutninger vedr. «combat efficiency»
- Omfattende forbedringer av materiell og personlig utrustning
- Profesjonalisering, radikal forbedring av motivasjon, trening og disiplin.
- Putins reformer er i ferd med å skape et annet russisk forsvar
- Reformene er foreløpig avgrenset til eliteavdelinger

- Territoriets rolle skifter karakter
  - Fra mål og hensikt i seg selv til arena for maktbruk som skal påvirke politisk adferd.
  - Effekten avhenger av maktbrukens politiske og psykologiske virkning
  - Influensoperasjoner, persepsjon og «kampen om narrative»
- Kort varsel, begrenset styrke innsats, begrenset varighet – men høy intensitet
- Bredt spektrum av alternativer mht. angrepets art og omfang
  - Flyangrep, missilangrep, sjø- og luftlandsatte raids, spesialstyrkeoperasjoner etc.
  - Nye og innovative former for maktbruk; krig ved stedfortreder, «små grønne menn», hybridkrig

THE TIMES

'Blown out of the sky'

THE SUNDAY TIMES

Putin pushes Ukraine to the brink of war

På kanten af kold krig

- Forhold som svekker anvendeligheten av konvensjonell militærmakt.
  - Globalisering, økonomisk og finansiell integrasjon
  - Faren for eskalering
  - Kjernevåpnenes eksistens
- Den relative fordel ved ikke-kinetisk maktbruk øker
- Influensoperasjoner, subversjon, kriminalitet– «war on governance»
- Strategisk kommunikasjon; informasjonsdominans, cyberkrigføring
- Hybridkrigens elementer er kjent fra antikken

OPPROP!

Til de norske soldater og norske folk!

Uten grunn, og i mot den tyske regjering og det tyske folks oppriktige ønske om å leve i fred og vennskap med det engelske og det franske folk, har Englands og Frankrikes makthavere i fjor i september erklært Tyskland krigen. Deres hensikt var og blir etter mulighet å treffe avgjørelsene på krigsskueplasser som ligger mere avsides og derfor er mindre færlig for Frankrike og England, i det håp, at det ikke ville være mulig for Tyskland å kunne opptre sterkt nok i mot dem.

Av denne grunn har England blant annet stadig krenket Norges og Danmarks nøytralitet og deres territoriale forvann.

Det forsøkte stadig å gjøre Skandinavia til krigsskueplass. Da en ytterlig anledning etter den russisk-finske fredsslutning ikke synes å være gitt, har man nå offisielt erklært og truet, ikke mere å tale den tyske handelsflåtes seilos innenfor de norske og de danske territorialforvann. Man erklærte, selv å ville overta politioppsikten der. Man har til slutt truffet alle forberedelser for overraskende å ta besiddelse av alle nødvendige støttepunkter ved Norges kyst. Arhundredes største krigsdriver, den allerede under den første verdenskrig til ulykke for hele menneskeheten arbeidende Churchill, utalte det åpent, at han ikke var villig til å la seg holde tilbake av «legale avgjørelser eller nøytrale rettigheter som står på papirlapper».

Man har forberedt slaget mot den norske og den danske kyst. For noen dager siden er han nå blitt utnevnt til foransvarlig sjef for hele den britiske krigsføring.

Den tyske regjering har til nå overvåket denne manns forholdsregler. Men den kan ikke tale, at en ny krigsskueplass nå blir skaffet etter engelsk-franske krigsdrivers ønsker.

Den norske og den danske regjering har allerede for noen måneder siden visst beskjed om disse forsøk.

Likeledes er deres holdning ingen hemmelighet for den tyske regjering. De er hverken villige eller i stann til å kunne yte en virksom motstand mot det engelske innbrudd.

Derfor har Tyskland besluttet å foregripe det engelske angrep og med sine maktmidler selv å overta beskyttelsen av det norske og det danske kongerikes nøytralitet og verne den så lenge krigen varer.

Det er ikke den tyske regjeringens hensikt å skaffe seg et støttepunkt i kampen mot England, den har utelukkende det mål, å hindre at Skandinavia blir slagmark for de engelske krigsutvidelser.

Av denne grunn har sterke tyske militærkrefter siden i dag morges tatt besiddelse av de viktigste militære objekter i Norge og Danmark. Over disse forholdsregler treffes der for tiden overenskomster mellom den tyske regjering og den kongelig norske regjering. Disse overenskomster skal sikre, at kongeriket består, at hæren og flåten opprettholdes, at det norske folks frihet aktes og at dette lands fremtidige uavhengighet fullt ut sikres.

Inntil disse forhandlinger er avsluttet, må der ventes, at hæren og flåten har forståelse for dette, likeledes at folket og alle kommunale steder er fornuftige og viser god vilje, slik at de unnlater enhver passiv eller aktiv motstand. Den ville være uten nytte og bli brutt med alle maktmidler. Alle militære og kommunale steder anmodes derfor straks å oppta færbindelse med de tyske kommandører.

Folket oppfordres til å fortsette det daglige arbeide og til å sørge for rolighet og orden! For landets sikkerhet mot engelske overgrep spørger fra nå av den tyske hær og flåte.

Den tyske kommandør
v. Falkenhorst

Det tyske opprop
9. april 1940

Forfeilet krisehåndtering eller overlatt bruk av militærmakt for å fremme politiske mål og interesser ved å fremtvinge en endring i den norske regjeringens politikk, eller norsk aksept for spesifikke krav

Handlingsrommet for bruk av makt mot Norge og norske interesser er begrenset oppad til hva som kan gjennomføres uten at våre viktigste allierte ser seg nødt til å gripe inn – uavhengig av egne nasjonale interesser

Forfeilet krisehåndtering eller overlatt bruk av militærmakt for å fremme politiske mål og interesser ved å fremtvinge en endring i den norske regjeringens politikk, eller norsk aksept for spesifikke krav

Forsvarets oppgave – er å sørge for at det ikke kan oppstå en konflikt som er for stor for oss, men for liten for NATO

Angriperen har stor handlefrihet i valg av angrepstype og -sted

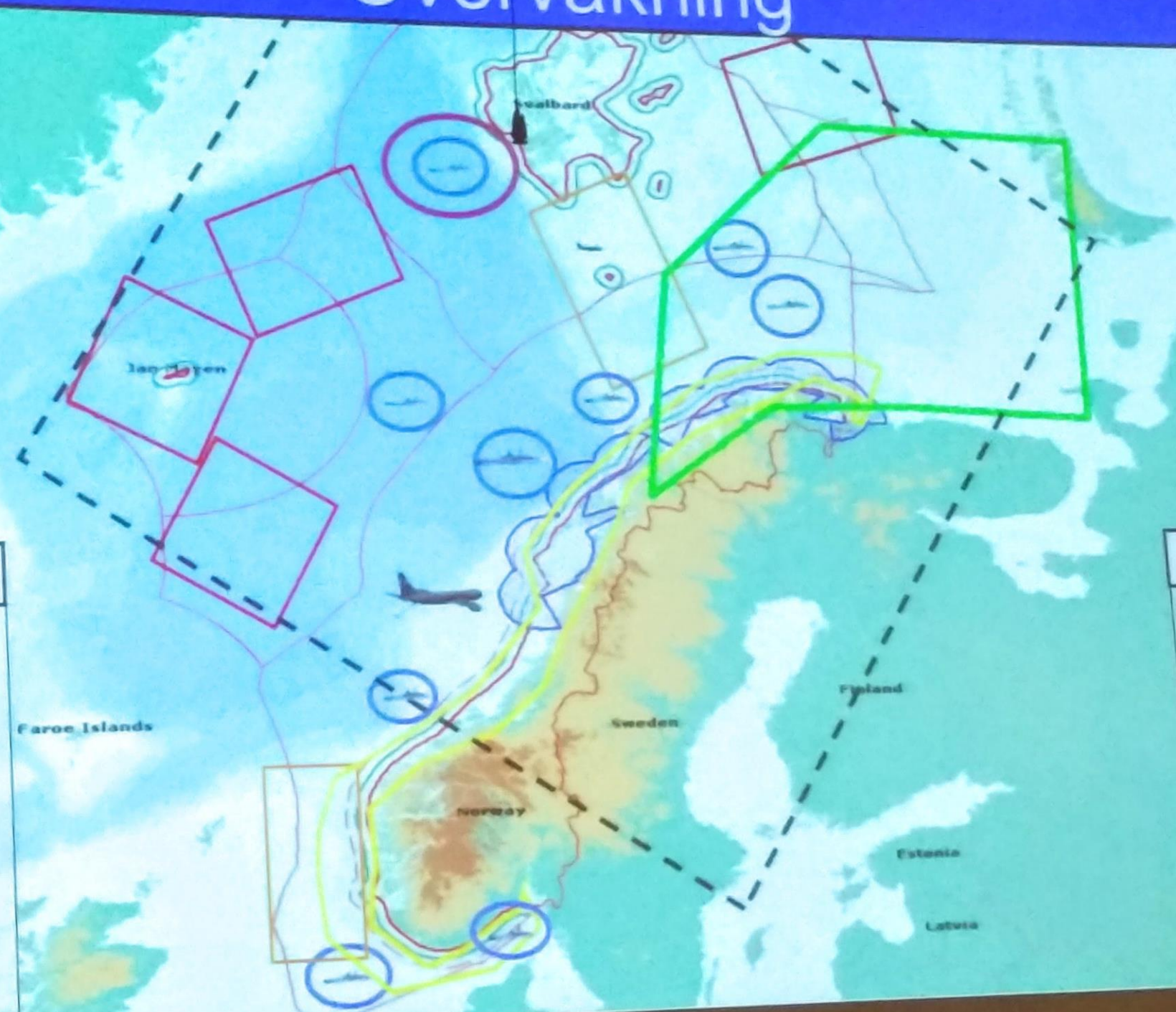
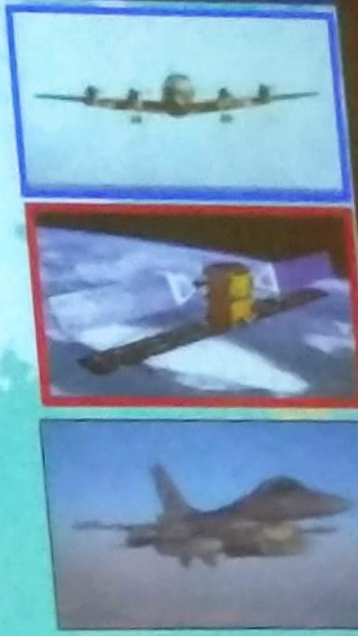
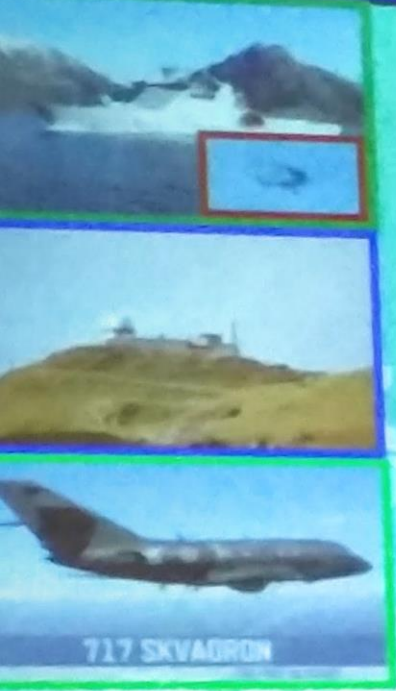
Forsvarsproblemet har endret karakter – ikke bare skale – siden den kalde krigen

Kjernen i dagens norske konseptuelle forsvarsproblem er det ugunstige forhold mellom tid, rom og styrker til rådighet

Areal: 40.000 km
(~Danmark)
Marsjavstand: 500 – 1.000
km
Varslingstid: ½ - 2 døgn

- NATO – Russland har ingen felles øvelser (2014 – Ukraina)
- Norge – Russland opprettholder Barents Rescue og redningsøvelser
  - Ingen felles militærøvelser
- Storskog – GSV støtter Politiet i overvåkning av grensen
  - Vestleiren på Høybuktmoen brukes som asylmottak
  - Økt kapasitet på GSV sykestue
  - Hittil i 2015: 4778 asylsøkere (november 152100A)

Overvaktning

Own resources	
	Coastal radar
	Vessels
	HELO
	Dornier
	MPA
	SARSAT

Civilian recourses	
	SATAIS
	AIS (Coast)
Satellite tracking of fisheries	

«Russland har vært en stormakt gjennom århundrer, og forblir det. Det har alltid hatt og har fortsatt legitime interessesfærer, både i det tidligere sovjetområdet og andre steder. Vi bør ikke svekke årvåkenheten i så henseende, ei heller bør vi tillate at vår mening blir ignorert»

- Statsminister Vladimir Putin, Dumaen 16 august 1999

Takk for oppmerksomheten

